

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

Uredništvo in upravljalni prostorij
2857 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2857 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXI. Cena lista je \$2.00. Entered as second-class matter January 28, 1916, at the postoffice at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., sobota 16. junija (June 16), 1928. Subscription \$2.00 Yearly. STEV.—NUMBER 141

Stara garda brije norce iz delavcev in farmarjev

Republikanska platforma, sprejeta v Kansas Cityju, je očitno norčevanje iz milijonov producentov ameriškega bogatstva. La Follette je zaman apeliral na hlapce Wall Streeta in Green je zastoj beračil. Hoover in Curtis nominirana pri prvem glasovanju.

Kansas City, Mo. — Republikanska stara garda je na svoji konvenciji v četrtak sprejela platformo, svoj program, za prihodnja štiri leta in nominirala inženirja in trgovskega tajnika Herberta Hooverja kandidatom za predsednika Združenih držav. Hoover je dobil pri prvem glasovanju 837 glasov, kar je zadostovalo. Senator Norris, ki predstavlja takozvano liberalne ali progresivne elemente, je dobil 24 glasov; drugi kandidat je bil senator Curtis, senator Watson, Goff in bivši illinoiski guverner Lowden, ki se imenujejo zavezniki farmarjev, vsi skupaj pa niso dobili 200 glasov. Coolidge je imel 17 glasov in Hughes enega.

V petek je bil glasno nominiran Charles Curtis, senator iz Kansasa in napol Indijanec, kandidatom za podpredsednika. S tem je bil teater zaključen. Najzanimivejši del konvencije je bilo sprejetje platforme. Delegacija je z masinsko brzino in avtomatičnostjo sprejela vse, če dolgega dokumenta, ustavila pa se pri dveh točkah in porabila dve uri debatiranja.

Prva točka se tiče farmerskega programa. Odbor za platformo je zapisal, da farmarjem gre samo to, kar je izjavil predsednik Coolidge, ko je drugič vrtel farmerski pomožni zakon. V odboru je pa bil tudi senator Robert M. La Follette iz Wisconsin, sin pokojnega bojevnika za reforme in kandidata za predsednika pri zadnjih volitvah. On je predložil konvenciji poročilo manjšine in v dolgem, krepkem govoru zahteval, da pride v platformo želja farmerskega bloka, predvsem pa točka "ekvivalencijskih pristojbin," ob kateri se Coolidge najbolj spotika. Delegacije so veselo ploskali mlademu La Follettu, češ — da je energičen guverner kakor njegov oče, potem pa so odglasovali 817 proti 267, da farmarjem ni treba ekvivalencijskih pristojbin.

Farmarski sloji so s tem dobili popolno nezaupnico in diktat: Saj ne veste, česa vam je treba! Mi vemo bolje! — Farmarski zastopniki so bridko spoznali, da ne morejo ničesar pričakovati od stare garde. Spoznali so tudi to, da so jih njihovi takozvani "prijatelji" (Lowden, Curtis, Watson) porabili samo za štafazo in dekoracijo konvencije.

Drugi del debate se je sukal okoli prohibicije. V platformo je prišla točka senatorja Boraha in Prohibicijske lige, ki direktno obvezuje stranko in republikansko administracijo, da mora strogo izvajati 18. amendment. Proti tej točki je nastopil mokri clement in stranki, ki ga je vodil dr. Nicholas Butler, predsednik Columbia univerze in predsednik osrednjega odbora stranke. Butler je predlagal, da se stranka izreče za odpravo 18. amendmenta. Konvencija je odklonila njegov predlog z ogromno večino; glasov niso niti šteli.

Kakor farmarji tako so dobili po grbi tudi organizirani delavci. "Planke," za katere je beračil Green, predsednik Ameriške delavske federacije, so bile vse vržene v koš. Namesto tega je bila sprejeta točka, ki bahavo naznanja, da "ameriško delavstvo uživa najvišjo mezo in najvišji življenjski standard na svetu" — in to je zaslug republikanske stranke! Nadalje "republikanska stranka favorizira svobodo mednarodnih pogodb,

Program rekonstrukcije nove kitajske vlade

Pometanje ostankov militarističnih režimov. Izgredi v Tientsinu.

Sangaj, 15. jun. — Kuomintangska vlada je včeraj objavila program svoje notranje in zunanje politike. Glede notranje rekonstrukcije vlade naznanja, da se lokalne vojaške oblasti povsod umaknejo civilni kontroli in legalni upravi, ki bo odgovorna za življenja in lastnino državljanov. Kitajska dobi sistem civilne službe, ki ima odpraviti korupcijo in nesposobnost uradnikov. Vojaške čete, ki niso več potrebne, bodo takoj demobilizirane in uposlene, vse potepuške bande bivših vojakov, ki se bavijo z ropom, pa bodo neusmiljeno zatrite. Davčni sistem se revidira, tako da bodo kmetje olajšani davčnega bremena, dokler si ne opomorejo iz zlih posledic civilne vojne.

Zunanja politika vlade je, da se najprvo doseže revizija pogodb z vesilami in da odidejo inozemske vojaške čete iz Kitajske.

Tientsin, 15. jun. — Okrog 400 vojakov severne armade, ki so tu zaostali, se je prelevilo v bande, ki so začeli včeraj streljati in ropati v domačem delu mesta. Nacionalistična posadka je imela precej posla, predno je ugnala bande. Mnogo oseb je bilo ubitih.

Sest stavarjev ubitih na Grškem.

Atene, 15. jun. — Krvavi izgredek v Kavali, kjer stavarjevo bačn delavci, so se včeraj ponovili in v bojih s policijo je bilo šest delavcev ubitih in 40 ranjenih.

NAROCITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

Pittstonski rudar zahteva novo obravnavo

Njegova lokalna organizacija podpira gnojno njegovo zahtevo.

Wilkes - Barre, Pa. — Steve Mendola, ki je bil v opoziciji proti taktiki distriktnega predsednika Cappelinija, ki so ga komunisti pripravili kot borce za rudarske pravice, dokler ni bil izvoljen distriktnim prednikom, a pokazal se je v resnici kot prijatelj premogovniških podjetnikov, je vložil priziv za ponovno obravnavo. Mendola je bil spoznan krivim ubojem, da si ravno ni imel z ubojem Frank Agatija, podpornika Cappelinija, nič opraviti. Sam Bonita je bil obsojen na šest do dvanajst let ječe. Ta je priznal, da je oddal strel na Agatija v silobranu, ko je opazil, da je Agati potegnil samokres in ga hotel ustreliti. Mendola se je z njim nahajal v sobi, v kateri se je odigral dvo-boj med Bonitom in Agatijem. Porotniki so priporočili, naj sodnik izreče milostno kazen.

Lokalna rudarska organizacija šteje 1703 v Pittstonu je sklenila, da vsak član plača dva dolarja izrednega assessmenta za obrambo Mendola, kajti njegovi tovariši so prepričani, da je nedolžen.

Platforma stare garde

Vse ostane pri starem v notranji in zunanji politiki. Sistem izkoriščanja mas mora biti ohranjen.

Kansas City, Mo. — Platforma republikanske stranke je obnovitev stare politike zadnjih osmih let za nadaljna štiri leta.

Platforma poje slavo Coolidgevi administraciji in se v jedru glasi:

Varstvena carina ostane, oziroma se revidira navzgor, da bo več zaščite za industrije in farmarje. Farmarji dobe "nekaj pomoči," da pridejo na gospodarsko višino industriji. Stabilizacija premogovne industrije na ta način, da bo zadostno lastnikom, odjemalcem in rudarjem! Gradnja novih cest in kanalov. Prohibicija je treba uveljaviti. Sedanja omejitev naseljevanja ostane. Bojna mornarica se poveča, da ne bo zaostajala za tujimi pomorski silami. Iz vlade se izključi vsaka nepoštenost (oljni škandal)!

Zunanja politika: Voja posojila ne bodo črtana. Kelloggova politika za odpravo vojne z multilateralnimi pogodbami se nadaljuje. Ameriške pravice v Mehiki morajo biti zavarovane, obenem se joči prijateljstvo z Mehiko. Kooperacija z vlado v Nikaragvi v svrhu ustanovitve reda in miru, toda suverenost Nikaragve se mora spoštovati. Vojaške sile ostanejo na Kitajskem toliko časa, da bo zajamčena varnost za Američane in njihove interese, ne smejo pa se vtičati v notranje kitajske zadeve. Amerika ostane zunaj Lige narodov, je pa pripravljena sodelovati z deželami Evrope v humanitarnih in tehničnih zadevah, ne da bi se pri tem zapletla v evropsko politiko.

Banka oropana pred nosom republikanske konvencije.

Kansas City, Mo. — Medtem ko so velike množice oblegale konvencijo dvorano republikanske stranke, je nekaj blokov vstran sedem roparjev stopilo v četrti tek zjutraj v banko Home Trust Co., ustrahovalo nameščenca in odnesli so več kot \$25,000 v gotovini. Roparji so ušli, a prej so ranili dva policaja in več drugih oseb, ko so med begom streljali v množico za seboj.

Napadalec deklice obsojen.

Chicago. — Frank Trotman, star 45 let, je bil v četrtak obsojen na petnajstletno ječo, ker je napadel in zlorabil v februarju t. l. neko trinajstletno deklico.

RAZPRAVLJANJE O STAVKAM V LISTIN POMOAGA

Kolikor bolj je javnost podučena o stavki, toliko bolj je zmogati za stavarje.

New York, N. Y. — Ako je stavka dobro obdelana v časnikih in so javnosti predloženi fakti o stavki v razumljivi besedi, tedaj se dosežejo uspehi. Podjetniki, ki bi radi odpravili unijo v svojih delavnicah in podjetjih, ostanejo zopet trdni in se ne pridružijo neunijskim podjetnikom, neunijski podjetniki pa zopet prihajajo in zahtevajo, da podpisajo pogodbo z unijo.

Tega mnenja je Louis Budenz, organizator za organizacijo nogovčarskih delavcev Full Fashioned Hosiery Workers. Do tega prepričanja so ga privedle izkušnje v Indianapolisu in Kenoshi. S pomočjo objavljenja sta obe bitki, ki so ju bojevali delavci s podjetniki v srednjem zapadu, postali narodno vprašanje. Posledica tega objavljenja o vzrokih stavke in o dogodkih v nji je bila, da je postal Federalni svet cerkva pozoren na stavko pri Real Silk kompaniji v Indianapolisu. Ogledal si je dobro protidelavsko politiko trdke in na te storil svoje. V Kenoshi je bilo izprtih 330 organiziranih nogovčarskih delavcev pri Allen-A kompaniji. Wisconsinški časniki so razpravljali o tej stavki na svojih prvih straneh in diskuzija o stavki je postala splošna v časnikih od oceana do oceana.

Vsak dom v Kenoshi je dobil novice o izprtih delavcih vsak dan. Tako je ljudstvo izvedelo o importiranih pobojskih stavkokazih, o A. R. MacDonaldu, delavskem vohunu nekdanj v službi Shermanove detektivske agencije, o vporabi sodišča in policije proti izprtim organiziranim delavcem. Žene so brale te dogodke in vesti in tako so postale podpornice izprtih delavcev.

Unijaki odborniki so razposiljali novice mesto izjav. Časniki v Milwaukeeju jih niso samo prinašali, ampak so kmalu poslali svoje poročevalce v Kenosho. Celo največji protiunijski list je prepustil eno stran slik, kako so dijaki z wisconsinake univerze se pridružili "stavkovnim stražam. To in drugo je pomagalo, da se je javnost pričela zanimati za stavko in da smatra organizirane delavce za dobre državljane.

Dva tisoč žen je sprejelo resolucijo, v kateri so izjavile, da je Allen-A kompanija sramota za mesto. Te žene apelirajo na ženske klube, naj pomagajo pretevoriti Kenosho v boljše mesto. Občinski svet, v katerem gospodari vpliv Nash Motor kompanije, je izjavil, da nima moči spoditi pobojskov iz mesta. Nato je unija izdelala mestno odredbo in jo izročila občinskemu svetu. Ta odredba prepušča podjetnikom prenočevati delavce v tovarni. Zdej se namerava organizirati bakljada državljanov, ki bo štela pet tisoč mož, in ta bo izročila občinskemu svetu peticijo za sprejem občinske odredbe.

Organiziral se je tudi komitej 1,000 državljanov v interesu izprtih delavcev.

Vse to pokazuje, koliko se doseže, ako se z novicami v časnikih spodbudi javnost, da se prične zanimati za izpor ali stavko. Izprti delavci in delavke so večinoma mladi ljudje in rojeni tukaj v Ameriki. Dozdej ni še niti ena delavka postala nezvesta svoji delavski strokovni organizaciji, izneverila sta se samo dva delavca. To je dokaz, da ima tudi ameriška mladina ideale, samo predočiti ji je treba stvar tako, da jo razume.

Kitajska kriza in tujezanski imperializem

Imperialistične sile še vedno upajo, da se kitajski nacionalisti skregajo med seboj.

Washington, D. C. — Brzojavke iz Nankinga in Pekinga, ki jih prejema državni departement, pokazujejo, da je nacionalistični Kitaj ukazal tujezanskim silam, da naj odpokličejo svoje vojake iz Kitaja. Tega koraka pa tujezemske sile ne bodo podvzele, dokler niso prepričane, da ima Kitaj močno vlado. Tujezemske sile upajo, da se med nacionalisti pojavijo novi prepri in iz njih pa nove homatiije. Na podlagi tega domnevanja se bo uravnala politika tujezemske sile prihodnja leta.

Ako se pa kitajska narodna vlada pokaže vseno močno in bo vztrajala pri zahtevi, da se vojaške sile tujezemske vlad umaknejo iz Kitaja, tedaj bo to skušala izvesti z bojkotom tujezemskega blaga, kajti Kitaj se zaveda, da z orožjem ne opravi ničesar. Bojkot pa zadene denarno mošnjo imperialistov. Ameriška politika je politika čakanja in opazovanja. Obenem pa venomer naglašajo, da želijo pomagati Kitaju zgraditi njeno suverenost in neodvisnost tako hitro, kot je mogoče to izvršiti.

Zdi se, da ima glavno besedo general Feng v Pekingu. Ta general je imel vedno trdne stike s Sovjetsko Unijo, kadar je potreboval njeno pomoč. Ta fakt pa ni pozabljen in boje se, da se zopet ponovi gibanje proti tujezemcem, kot je bilo leta 1925-26.

Kitaj je še danes sfinja. In sicer za zapadne kapitalistične velesile in sovjetsko Rusijo. Fozabiti ne smemo, da se v Kitaju še le zdaj ruši stari fevdni gospodarski sistem.

Mussolini poslal novo noto jugoslovanški vladi

Italija zahteva odškodnino za nov napad na konzulat v Sibeniku.

Belgrad, 15. jun. — Mussolini je včeraj poslal novo noto jugoslovanški vladi zahtevajoč odškodnino vseh avtorov napada na italijanski konzulat v Sibeniku, Dalmacija. Pri tem napadu so Hrvatje obmetali Italijane s kamenjem.

Pred par tedni so bili večji izgredi proti Italijanom in med demonstranti ter policijo v Belgradu in drugih mestih Jugoslavije, ko je belgradska vlada naznanila, da mora skupščina odobriti nettunske konvencije iz Italije.

Mussolini je poslal v Belgrad več ostrih not, nakar je Jugoslavija obzalovala napade na Italijane ter obljubila, da plača zahtevano odškodnino.

Trije Noblevi možje rešeni.

Kinga Bay, Spiebergi, 15. jun. — Parnik "Braganza" poroča, da je parnik "Hobby," ki drobi led, včeraj našel in rešil tri člane Nobileve arktične ekspedicije. Domneva se, da je to ona trojica, ki se je prvi dan ločila od Nobila.

Druga vest se glasi, da je ploča ledu, na kateri se nahajajo Nobile s petimi možmi, priplavala v bližino otoka North East Land, kjer pride kmalu v dotiko s parnikom.

Bančni uradniki obtoženi sleparij.

Rutland, Ill. — Pet bančnih uradnikov državne banke v tem mestu, ki je zaprla svoja vrata v novembru p. l., je obtoženih radi sleparije. Obtožnica pravi, da so uradniki sprejemali denarne vloge od strank, dasi so vedeli, da je banka neolventna. Med obtoženici je tudi Robert C. Ward, predsednik banke.

POVEST O KRALJU TOBAKA ZA ZIDANA V KAMEN

Ta povest, zasidana za bodoče rodove, je zanimiva tudi za sedanje delavce.

Durham, N. C. — V vogelnem kamnu Dukove univerze, je zasidana aplana povest o tobačnem kralju, katerega milijonska ustanova je omogočila zgraditi vseučilišče. Ta apla nosi ime James Buchanan Duke, mosteraki graditelj in podaja filozofijo najbogatejšega človeka v južnih državah in povest o plezanju po socialni lestevici nekdanj sužnodrke farma do bogatstva dveh milijonov dolarjev navzgor in o alijanci z Rockefellerji.

Ta povest vsidana v vogelni kamen za bodoče rodove je zanimiva tudi za današnje delavce. Dukovi milijoni učinkujejo, dasiravno je njih lastnik že zdavnaj mrtve. Delavci delajo v Dukovih tobačnih tovarnah v Winstonu Salemu, a na stotine jih je bilo odalovljenih, ker so se organizirali. Organizirani stavbiniki delavci so izključeni in univerza se gradi z neorganiziranimi delavci, katerim je bila mesda znižana.

Zasidanje apla v vogelni kamen se je vršilo svečano. K tej slavnosti je prišla tudi Doris Duke šestnajstletna dedkinja tobačnega kralja. Dvigalo se bo trinajst poslopj, zgrajenih v gotakem slogu iz granita Severne Karoline kot glavna enota naprave. Druga poslopja zgradijo kasneje.

Dukova povest je povest dekca, ki je lovil penije, na stara leta je pa živel v izobilju. Po dnevu je deček mltil tobak v farmerski tovarni iz hlodov, zvečer je pa študiral bliski metode. Mladi deček se je vozil s tovornim ali potniškim vlakom na jug in prodajal Dukov tobak. Ko je bil dvajset let star, pride v New York. Nastani se v veži v Harlemu, obedi pa na Boweryju blizo svoje cigaretno tovarno. Konec je bil ta, da je Duke živel v palači na Peti aveniji.

Na njegovem posestvu v New Jerseyju se je odigral tragičen stavkokazki dogodek, ki je povzročil, da je bilo poslanih sedemnajst organiziranih stavbinikov težakov v ječo. Blograf to pripoveduje z veseljem in s ponosom citira newyorški list iz leta 1907, ki pravi, da je tobačni magnat dosegel rekord kot stavkokolomec. Duke in njegova nevesta sta se vrnila s potovanja po vzhodnih državah. Pronasel je, da organizirani stavbiniki težaki stavkajo, ker so delali tudi neorganizirani stavbiniki težaki. Našel je organizirane stavbinske težake na stavkovni straži. List pravi: "Mr. Duke je takoj podvel akcijo. Razložil je stavarjem zakon in telefoniral je po policijo. Preden so se zavedali, kaj se godi, so bili nemirni polovljeni, naloženi na "črno Marijo" in na potu v ječo."

Gradnje palače je bilo zanj veselje. Njegovo glavno delo v srednji moški dobi je bilo poplaziniranje izdelanih cigaret. Preden si je tobak z Durhamovo znamko priporil trg, so ljudje nosljali tobak, ga kadili v pipah in smotkah ali pa čikali. Prav malo so ljudje kadili cigarete in še tisti, ki so jih pušili, so jih delali sami. Duke je bil tovarnar, ki je imel upanje v avtomatične stroje in oglašanje na debelo. Kakšnih štirideset let nazaj je bilo videti njegove oglašane na vseh cestah od morja do morja.

Duke je kot mladenič vzel Rockefellerja za svoj vzor. Leta 1890 je organiziral American Tobacco kompanijo po vzoru Standard Oil kompanije. Kasneje je postal Oliver H. Payne od Standard Oil kompanije njegov

Organiziranje delav v Philadelphiji

Konferenca je sklicana za dan 30. julija.

Philadelphia, Pa. — Ženska obrtna strokovna liga smatra za najbolj pereče vprašanje: "Kako organizirati delavke?" Liga je zategadelj sklenila, da se obdrži konferenca za dan 30. julija. Na to konferenco so povabile ženske organizacije, ki simpatizirajo z delavsko strokovno organizacijo, da pošljejo svoje zastopnice.

Na tej konferenci pridejo na razpravo tudi rane zakonske predloge, ki se mahljo v interesu delavk predložiti pennsylvanski legislaturi. Ako bodo sprejete v legislaturi predloge, ki se ji nameravajo predložiti, tedaj bo država Pennsylvanija sopen ena onih držav, ki so v prvih vrstah delavske zakonodaje.

Dalje bo na dnevnem redu razdelitev velike množine letakov, ki priporočajo delavkam strokovno organizacijo in govor o pridobitvah, ki jih dosežejo delavke zase, ako se delavnik v tovarnah skrajša.

Sovjetski zadovoljni o kandidatu Hooverjem

Moškovski listi upajo, da bo Hoover bolj agresiven in s tem izsove večjo nezadovoljnost.

Moсква, 15. jun. — Moсква je oddaljena 7500 milj od Kansas Cityja, vendar se snima za republikansko konvencijo in predsedniškega kandidata Hooverja. "Pravda," ooficijelno glasilo komunistične stranke, piše, da je Hoover veliko sposobnejši in neodvianjši kot je Coolidge, zato bo tudi manj krotak. Seveda, če bo izvoljen, bo nadaljeval Coolidgevo imperialistično politiko, pri tem pa bo agresivnejši — in upati je, da provocira notranjo nezadovoljnost in konflikt na suvaj.

List dalje piše, da je bil Hoover imenovan kandidatom radi tega, ker je prisegel Mellonu in drugim milijonarjem absolutno pokorščino. Saj so vsi — Coolidge, Dawes, Lowden in drugi — le sluge kraljev olja, jekla in premoga.

Angleška zbornica ponovno zavrgla molitvenik.

London, 15. jun. — Parlament je snoti drugič pokopal revidirano verzijo obrednika in molitvenika angležanske cerkve kljub desperatnim apalom nadškofa in škofov ter ostalih pristavev revizije. Glasovanje je bilo 266 proti 220. Sedemdeset delavskih poslancev je glasovalo proti molitveniku. Nadškof iz Canterburyja, ki je bil navzoč, je bil tako pobit, da so ga komaj nesele noge iz zbornice. Winston Churchill, finančni minister, ki je zagovarjal revizijo, je po glasovanju dramatično izjavil: "B tem je bila izrečena moralna ločitev cerkve od države; zdaj pride pa faktična."

drug. Tako je spravi svoje interese v tenne stike z Rockefellerjevo skupino, pravi Jenkins. Tobadni trust je bil ooficijelno razdružen kot oljni. To se je zgodilo leta 1911 na sodbo najvišjega zveznega sodišča, toda Duku, ki je prelomil zakon, je bilo dovoljeno, da je izdelal načrt za razpiat trusta.

V kasnejših letih se je pričel zanimati tudi za proizvajanje in oddajanje električne sile. Duke-Pricovi interesi v Kanadi bodo v družbi z American Aluminum kompanijo gospodarili nad 1,400,000 konjskih sil električne sile. V obeh Karolinah vodi Duke Power kompanija. Ona odda 300 tekstilnih tovarnam 6,000,000 konjskih sil električne sile. Tako je povest o tobačnem kralju, ki je sestavljal John Wilbur Jenkins.

PROSVETA

GLASLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cileo \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

188

Datum v oklepaju n. pr. (May 31-1928) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poročite je pravočasno, da se vam ne utvari list.

GOSPODARSKA POLITIKA V RUSIJI SE OBRACA.

Nemški inženirji so bili obtoženi in procesirani, da so v državnih podjetjih v pokrajini Donec ugajali sabotažo. Ta aretacija in procesiranje nemških inženirjev se lahko smatrata, da imata v gotovem smislu stike s hitro izpremembo ruske gospodarske politike. V zadnjem času se je pričela ruska gospodarska politika oddaljevati od politike, ki jo je Lenin leta 1921 pričel uvajati, in se vračati nazaj k gospodarskim političnim metodam, ki so veljale prva leta sovjetskega gospodarstva. Prišel je nov boj proti privatni trgovini, boj proti kulakom — "gruntarjem," katerim se hoče omejiti pravica jemati svet v najem in pravica do najemanja hlapcev in dežel, pa povisati davke. Te zahteve je vpostavljal že Trotskiy in Stalin mu je takrat nasprotoval, zdaj jih je vpostavljal Stalin, Trotskiyev nasprotnik in jih tudi večalimanj udejstvil. Zato se marsikateri človek, ki misli s svojimi močmi in ne potrebuje komunističnega papeža in druge višje komunistične hierarhije, da zanj misli, nehoti vpraša: Zakaj so pa Trotskiy in njegove privržence poslali v prognanstvo?

Prav nobenega dvoma ni, da se gospodarstvo v Rusiji nahaja v krizi. Značilno je pa to, da je kriza sedaj nastala, ko se je industrijska produkcija zadnjih let v Rusiji prav povoljno razvijala, in sicer tako povoljno razvijala, da je prekosila industrijsko produkcijo pred vojno. Tudi sveta je toliko obdelanega, kot ga je bilo pred vojno in zadnja žetev je bila povoljna. Kljub temu pa zadnje čase primanjkuje žito v mestih. Posebno pa primanjkuje moka. To je vzrok, da so pričeli preganjati "gruntarje" ali kulake, ker nečijo postaviti žita na trg, ampak ga hranijo v svojih kaščah. Res je, da se je število prebivalcev pomnožilo, res je, da kulaki ali "gruntarji" porabijo več žita zase, kot po prvih letih revolucije, toda brez dvoma imajo kulaki — "gruntarji" ali velemetje še veliko žita v svojih kaščah, katerega pa nečijo prodati onim, ki kupujejo žito za državo. To je vzrok, da se ostro nastopa proti kulakom. Povisali so jim davke, davke morajo plačati takoj po žetvi in mlatvi, da se tako prisili prodati žito. Zadnje čase se proti njim nastopa še ostreje in marsikateri kulak mora v ječo kot žitni skopuh. Vsi ti pojavi pa učinkujejo na politiko. Revolucionarne teorije komunistične stranke se zopet podžigajo, bojna fronta se širi. In pod geslom "nazaj h komunizmu" se odpira nov boj proti buržoaziji. Povsod vohajo protirevolucijo in v tem pregretem ozračju so bili nemški inženirji aretirani.

Zakaj kmetje ne marajo prodati žita, ki ga imajo odveč? Zato, ker jim vlada plačuje nizke cene zanj, ali kvečjem take, ki odgovarjajo svetovnim tržnim cenam. Naobratno pa kmet ne more kupiti s skupičkom za žito industrijskih produktov, ki jih potrebuje na svoji kmetiji. Ti industrijski produkti so dragi in slabe kakovosti. Kmet mora za gotov industrijski produkt dati trikrat do štirikrat toliko žita, kot ga je dal pred vojno, deloma pa tudi ne dobi industrijskih produktov, ki jih želi. Produkti, ki jih kmet potrebuje, se ne uvažajo iz tujemstva, ker je uvoz blaga zelo omejen. Rusija za Kitajem uvaža na glavo najmanj blaga na vsem svetu. Celo ta mali uvoz je omejen na proizvajalna sredstva in ne na konzumne produkte ali takozvane le za življenje potrebne produkte. Tako so v letu 1926-27 uvažali samo produktivna sredstva. Pa tudi doma se kapital in delavne moči porabljajo le za produciranje sredstev za produkcijo. Grade se tovarne, transportna sredstva, električne centrale in prav malo produciraajo produktov, ki jih ljudje potrebujejo v vsakdanjem življenju.

Cene za industrijske izdelke so zelo visoke. Državna industrija je monopol. Ker je uveden uvozni monopol in ker privatna industrija sploh ne igra nobene vloge, lahko državna industrija določi visoke cene. Ampak ona mora določiti visoke cene zaradi pomanjkljive opreme, produkcijskega aparata, zavoženih vlog in zaradi potežkoč, ki so v birokratičnem vodstvu produkcije. Cene morajo biti visoke, ker mora državna industrija navzlic visokim produkcijskim stroškom imeti tudi velik dobiček. Ta dobiček pa tvori v Rusiji vir za zgradbo potrebnega

kapitala. Samofinanciranje velikih podjetij, ki stopa čimdalje bolj v ospredje v zapadnem kapitalističnem gospodarstvu, razširjenje produkcijskih naprav z dobičkom, ki ga dajejo podjetja, je v Rusiji glavna forma, po kateri se zbira kapital. Vrh tega se zbira v Rusiji kapital še z inflatoričnim pritiskom bankovcev in davki.

(Dalje prihodnje.)

VESTI IZ NASELBIN

Drugi konec dopisa.

Woodward, Iowa. — Zadnji je bil objavljen v Prosveti prvi konec mojega dopisa, sedaj pa pošiljam v priobčitev še zadnji konec. Torej dva konca in dva podpisa. V tem zadnjem koncu naj bo povedano, da je kompanija tukajšnjega rudnika št. 7 podpisala pogodbo s staro mezo. Kakor se sliši, bo v kratkem tu zaposlenih več okoliških rudarjev.

Prvi teden v juniju je začela skupina mož urejevati in pripravljati rov, da bo v redu za obrat. Lastniki rova so namenjeni speljati nov sistem, da se bo delalo večina s stroji, kar tudi pomeni, da bo radi tega zgubilo delo precej rudarjev. Torej, čedalje bolj časi za rudarje! Sicer se pa kompanija pripravlja na obrat rova ravno v takšnem času, ko ne bo treba premoga, ker se bo lahko pri solcu kuhalo in peklo, samo če bo kaj. To je vprašanje za delavca.

Naj omenim tudi dejstvo, da sta hrbet obrnila "ledik" stanu rojaka Joe Martinčič in Rozi Kotin dne 9. junija ter stopila v zakonski stan z obljubo, da hoče ta vse dobrote in bridkosti skupno prenašati vse svoje življenje (to se pravi, ako jima bo sreča mila). Svatba se je vršila na domu nevestinih staršev ter se raztegnila na tri dni, kakor je v starem kraju ponekod v navadi. Svatov je bilo okrog 75 brez otrok. Vse si je podplate brusilo. Hvala pa gre Lojzu Draklerju, ki je skoro noč in dan vlek za ušesa svojo ljubečo harmoniko. Za prazne želoce je bilo tudi preskrbljeno ter nekaj za žejna grla, kakor je pač navada naših ljudi. Žal pa mi je, ker si jaz, bedakinja in plesa željna norica, nisem privoščila omenjene zabave.

Stari pregovor pravi, da po smrti je kesanje zastoj, zato se moram zadovoljiti s tem, da sem od daleč poslušala veselo svatbo, čeprav me je tako mikalo, da bi zletela kar čez plot med veselo rajajočo družbo ter si malo obrabljene podplate še bolj obgladila. Ker sem si pa sama krivja, je tako tudi dobro. Zadoljil sem se s tistim, ki je rekel svojim prijateljem v cerkev gredite: "Danes sem jih pa naši gospodinjci dobro povedali." Rekel sem: "Mat, če žganci niso dobro zabeleženi, so pa takšni tudi dobri." Takšnega mnenja sem tudi jaz.

Dovolj je tega. Mlademu paru želim dolgo skupno življenje in pa da zadovoljna spolnita obljuba, za katero sta se zavezala zadnji trenutek svojega "ledik" stanu, ko sta se ločila od staršev z namenom, da znanprej skrbita sama za svoje bodoče življenje. Naj jima bo sreča mila v vseh ozirih, da jim bo tako olajšano zakonsko življenje. Akoravno so žalostni časi za delavski razred ter je začetek bolj težak, bosta pa medsebojno razumevanje in zvestoba olajšala in premagala vse druge težave med vama. — Mary Supan.

Zmota ni greh.

Mladenka pride k spovedi in vaa skesana pripoveduje spovedniku: "Čestiti gospod, hudo sem grešila. Že tri dni sem se hodila gledat v ogledalo in sem bila v svoji nečimurnosti zelo zadovoljna, da sem lepega lica."

"Le pomiri se," jo prijazno potolaži duhovnik, "saj ni greh, če si kdo v zmoti nekaj domisluje."

V dnevi volitev.

"To ti je hipnotizer! Nihče se ne more ubraniti, ne da bi ga uspaval."

"Kaj še! Državnozborni kandidat razlaga program."

Odlična dama.

Zofija Arnouldova je dejala o neki svoji znanki:

— To je odlična dama, ker daje prednost vsakemu.

Cvotke iz ameriškega žurnalizma

(V junjski številki revije "American Mercury" je urednik H. L. Mencken objavil nekoliko fragmentov, ki sodijo v obsegu ameriškega žurnalizma. Najti lahko na to listov vaš državi in celo le nekatere univerzitetnih študentov. Citatje bodo brez dvoma zanimivi, če ne druznovo, vsaj kot gradivo, privrženo za smeh in kretiči.)

Častiti Earl J. Drinkall piše v čikaškem Osteopathic magazinu:

"Bog je povsod in v vsem," nam pripovedujejo. Torej je Bog tudi v zelenjavi, sadju, orehih in v žitu; toda, kadar gorimo o peku, tedaj imamo v mislih ogenj. Kadar pa apliciramo ogenj na katerikoli zelenjavi, sadju, orehu, ali na žitu, tedaj spodimo Boga ven iz dotične stvari; takrat pa pride na njegovo mesto hudič in kadar se tiste predmete pripravi za kosilo in se jih povžije, bo hudič povzročil v želodcu hudo razdejanie."

Detroitški "Free-Press" je nedavno tega prinesel tole žalno notico:

"V spomin Juliju Cezarju, ki je umrl pred 1972 leti. Šel je, a ni pozabljen. H. K. Armen."

Danvilski "Messenger" v Kentuckyju piše:

"Jože Jones, 60 letni črnc, je pridržan v ječi brez jamčevine na obdolžitve, da je ustrelil Petra Goldona, 62 let starega črnca, večeraj popoldne ob 4:30 v lokalni brivnici na drugi cesti, v prepiru, ki se je izcimil iz argumenta, če sta bila Adam in Eva črnca, ali bela človeka."

Clevelandski "Plain Dealer" je priobčil tole mnenje dr. W. L. Gordona o naraščajočem zločinstvu in zločinih:

"Skoro vse zločine povzroča tobak, katerega učinek deluje na človeško živčevje nemoralno."

"Oklahoma City News" citira duhovna Lunsforda, da je dejal v pridigi:

"Krist je bil baptistovski pridigar."

"Daily News" v McKeesportu, Pa., poroča o nekem verskem prebujenju tako-le:

"Kolekta v petek je bila oseba daritev evangelistu. Vsota ni bila objavljena. Za vsak prejeti dolar so kolektorji zavpili "Hvala Bogu;" za \$5 bankovec je bil klic "Aleluja" in za \$10 bankovec pa "Amen."

Iz Tennesajia, države, kjer se je vršil znani opletji proces, objavlja list "Nugget" tole krilatice:

"Janez Krstnik je bil velik agitator za dobre ceste. On je bil 'glas vpijočega v puščavi', ki je dejal, naj ljudstvo pripravi pot Bogu; napravite njegovo pot ravno. Vsaka dolina naj bo izravnana in vsaka gora in hrib morajo biti znižani; vijugasta pota morajo biti izravnana in robati kraji ravni. Vsi motoristi bi se morali spoznati z Janezom Krstnikom. On je patron kampanje za dobre ceste."

V državi Washington otenjuje literarna revija "Lariat," ki izhaja v Seattleu, predsednika Coolidge kot poeta na ta-le način:

"Pesnik Coolidge. — Pesništvo je umetnost izpreane resnice in lepote v najmanjši prostorček. In predsednik Coolidge je postal narodni pesnik v svojih besedah, ko je dejal: 'Jaz ne volim kandidirati za predsednika l. 1928.'

Slika državne vrednote v državi Washington se izraža tudi v Spokaneu, od kjer poroča asociirani tiskovni biro:

"Governor Roland H. Hartley je plesal jazz pred dijaki West Valley srednje šole, ki je podeljela institucija v tej bližini, ob zvokih jazznega orkestra, ki

je igral komad "Puran v slami." Nato je governor povabil dijakke, naj pridejo v Olimpijo, da bodo sedeli na stolu vrednem 1,000 ter da jim bo pokazal gubernerski urad, ki je napolnjen s pohištvo, vrednim nad \$40,000."

Neki prominentni politikaš v Severni Carolini je dejal: "Želim, da vsi izveste, da sem demokrat, ki bom podpiral in volil demokratakega kandidata za predsednika, pa naj bo ta Peter, Pavel, Smith, Krist, Heflin, Reed, suhač ali mokrač, kristjan ali pogan, protestant ali katoličan, žid ali kaj drugega, suženj ali svoboden — ampak predvsem mora biti bele polti."

Razstava Boka v Kölnu

Monopol srednjeveških samostanov in dvorov izgine, civilizacija se razgiblje, Gutenberg napravi prvo stikalnico, posneme izrezane črke s črnilom in izgotovi prvi tisk. Led je prebit — pismo je postalo last splošno, začele so se tiskati knjige, časopisi.

Prva dvorana: Kulturna zgodovina. — Razstava v Kölnu je organizirana razvojno. Začenja se z odelkom za kulturno zgodovino. Naravno je, da so Nemci kot aranžerji odstopili največ prostora svojim lastnim zadevam. Sploh so na razstavi najbolj nazorno zastopane: Nemčija, Avstrija in Francija.

Prvi dve državi sta dali na razstavo na razpolago svoje bogate arhive in knjižnice. Težko bi bilo naštet približno vse, kar vidiš v tem odelku; zato se je treba omejiti samo za najvažnejše stvari.

Nedvomno zanimiv dokument, ki bolj ilustrira dobo kot kaj drugega, je cesarski patent iz l. 1781, s katerim se odpravljata tlačanstvo. Sploh sta si stekla nemški cesar Friderik Veliki in sin Marije Terezije Jožef II. za svobodo tedanjega časa neveljavih zaslug. Svobodni duh se je lahko povsod uveljavil, ker je bil doma tudi na dvoru. Tisk je imel odprta pota, toda njegov pravi čas le še ni prišel.

Bolj kot kuriozitet sta značilni dve imeni nemških listov, ki sta tudi na razstavi: "Lačni učenjak" in "Pohajkovalet". Oba bi se morda z večjo upravičenostjo kakor tedaj smela pojaviti med časopisi i dandanašnji.

V okvir, nikakor pa ne v zgodovino tiska spada tudi neko dovoljenje glede plesnih zabav. Izdalo so ga na Dunaju. Listina določa, da se morajo vsi plesi "začeti najpozneje ob 9: zvečer" in da "morajo biti že ob 12. pri kraju". Na plesih pa, veli ukaz, se morajo vsi stanovi obnašati dostojno in ne sme biti med njimi nobene razlike. Ta je bila takrat seveda zelo tehtna.

Še zanimivejša je dvorana z dokumenti iz francoske revolucije. Absolutizem je pestil tisk in ni nadzoroval samo tega, kar je prihajalo iz tiskarskega stroja, ampak tudi to, kar se je širilo od ust do ust. Posledica te nesvobode so bili rovarski listi, ki niso niti skrivali svojih tendenc kakor na primer "Gazette secrete," ki je šla iz dežele v deželo in poučevala ljudi, kakšen je prav za prav obraz in duh tedanjega časa. Nazori Voltaire in Diderota so se najbolj širili potem "podzemnega tiska". Francoska revolucija je prikazana v njem zelo informativno in izčrpno. Celu v sliki. Ne manjkajo niti ilustracije, ki prikazujejo naskok na Bastillo, niti karikature Ludovika XVI. in Marije Antoinette. Spricho Voltaireove obletnice je gotovo zanimiva slika, prikazujejoča izstop Mirabeaua v Elizeju, kjer ga sprejema "hudič" Voltaire.

Cesar Napoleon si ni podvrzel samo dežel in ljudstev, pokoril si je tudi "javno mnenje". Iz njegove dobe je razstavljen časopisni indeks; v njem so za beleženi vsi listi, ki so te dni izhajali in vsak je imel od cesarja ali njegovega zaupnika določen delokrog. Tisk je bil podrejen vojaškemu režimu — analognemu pojavu kakor smo da doživeli v svetovni vojni. Bile pa so tudi nekatere izjeme.

Polagoma se začneja tiskiferencirati. "Mercur de France" se bavi izključno z leposlov-

jem, "Journal des modes" s modro itd. V dobi Napoleona se je rodila posebna časopisna novost: podlistek ali feljton. Uvedel ga je francoski "Journal des Debats", ki je prvič priobčil pod črto gledališke beležke.

Sploh je napoleonska doba Kölna zelo dobro zastopana. Karikature o Napoleonu je brez števila. Najzanimivejša med vsemi bo menda tista, ki prikazuje, kako leze Napoleon iz jake lupo, hudič pa se mu odkriva in pozdravlja v njem dobrega zavznika.

Ali si je mogoče zamisliti tisk brez cenzure? V današnji dobi prav gotovo ne. Tudi kölnska razstava se zaveda tega dejstva in je posvetila cenzuri poseben odelček. Cenzorjev svinčnik tvori v zgodovini časopisja sploh poglavje zase. Posegal ni le v besedilo, ampak tudi v ilustrativne del tiska.

Neki list je priobčil sliko Pierrota in Kolombine. Pierrot sloni na pravi Kolombine, ki je seveda v negližeju. To je bila pečenka za cenzorjev svinčnik! Prekrizal je negliše in ukazal, da mora slikar narisati novo, moralnejšo sliko. Morala pa je — koncem koncev — zelo raztegljiv pojm in se ravna po duhu časa — kot cenzorjev svinčnik...

Kako je sodil o "javnem mnenju", si ni Metternich? Pestil je tiskovno svobodo, da so pisatelji protestirali in dostavili protest naravnost v njegove roke. Slik pa je dopis rešil s tole opazko: "Pritožba ni vredna, da bi se nanjo ozirala najvišja oblast v državi!" Tako je šla listina v arhiv — ad acta — odkoder jo je zopet izkopal današnji čas.

L. 1848. je bilo za Dunaj zelo burno. Neki list javlja, da ni mogel iziti, "ker so se morali včeraj vsi uredniki boriti na barikadah". Očitno pa jim je že po enem dnevu borbe zmanjkalo smodnik, kajti list je naslednjega dne zopet izšel in je tudi poslej vedno izhajal.

Tako govori na kölnski novinski razstavi preteklost in zgodovina.

Prvo, o čemer si prepričan, če pogledaš današnje svetovne liste, je dejstvo, da brez tiska ni več mogoče izhajati ne ljudstvu ne vladam. Tisk je sedel na visoki prestol demokracije in govori z vsakomur o vsem, kar ga zanima. Tu so dnevniki, revije, strokovni časopisi, štivo za ljudstvo, milijonske naklade, ki ustvarjajo mnenje in oblikujejo mišljenje ljudi. Angleži, Francozi, Nemci, Skandinavci, Španci, Italijani, Grki, Romuni — vsi imajo velik in močan tisk. Samo Jugoslavija je zaostala. In Bolgarija in Albanija. Rusija pa je pokazala svoje široke grudi tudi v formatu — njeni listi so danes — če si smem dovoliti primero — po svoji vsebini in opremi baš tako organični in silni kakor tisk na zapadu.

V Kölnu bo letos kakih 200 kongresov vseh strok. Predvsem seveda takih, ki se nanašajo na novinstvo in njegovo vlogo v javnem življenju. In vsakdo, ki bo obiskal to mesto, obišče tudi novinsko razstavo. Na njej bo videl, da je tisk res mogočna velesila, ki stoji po svojem bistvu nad strankami, nad vladami, da je podvržen enemu samemu gospodarju — napredku in tehniki. Mnogiče to vidijo, spoznavajo, čislajo in zato mu tudi poklanjajo svoje zupanje. ("Z. in S.")

Plesni zmagovalci v bolnišnici.

Chicago. — Dva para plesalcev, ki sta tekmovala v blazni plesni tekmi v Koliseju skoro do zadnjega, zdaj počivata v bolnišnici. Noge so jim tako otečene, da jih ne morejo premakniti. Zmagoviti par, ki je dobil prvo nagrado, ko je posekal vse druge tekmovalce, počiva v hotelu La Salle. To sta Robert Johns, bivši pomorščak, in Sere-na Bergandi, ki sta šampiona na vsem svetu. Kdor ju hoče nadkriliti, mora plesati dalj kot 259 ur in 43 minut, kar je njun rekord. Nekaj se govori, da se zdaj poročita. Saj sta zaslužila! — James Pedrow, brezposeln delavec iz Pittsburgha, in njegova partnerica Louise Henry sta dobila tretjo nagrado \$750.

OPAZOVANJA

Bratci žalostni vsi... Bilo je pred kratkim. V čikaškem hotelu La Salle so se sešli zastopniki Asociacije za versko vzgojo. Sedli so k polni mizi in se bratarki razgovarjali o težkih problemih. V tej asociaciji ni verskih razlik. Katoličani, protestantje in židi so organizirani skupaj. Doma ima vsak teh "edino pravo resnico," kadar pa so skupaj, imajo vsi "prav." Strinjajo se namreč, da je vera "zelo potrebna," dokler kaj nosi.

Sešli so se torej zastopniki katoliške, protestantske in židovske vere pri polni mizi v hotelu La Salle in tožili drug drugemu zelo jade. Govorili so o verski šolki vzgoji in dognali so, da je baš ta vzgoja zelo, zelo zanemarljena v Puritaniki. Strašno, do Boga, je zanemarljena!

Bivši župan Dever, ki je zastopal katoličane, je rekel, da Amerika potroši stotine milijonov dolarjev za poboljšanje zločinov, za verske šole pa ne da skoro nič. "Vedno sem se trudil, da zainteresiram velike businessmane za ta problem, uspeh je pa slab," je potožil Dever.

"Samo devet centov na otroka je izdanih letno za versko vzgojo, medtem ko kriminalci stanejo \$440 na osebo," je dodal dr. Mann v imenu židov.

Profesor Artman, protestant, je pa rekel ogorčeno: "Vsa skrb za verske šole je prepuščena vernikom in dušnim pastirjem. Naše cerkve trpe na graditveni bolezn. Zidamo in zidamo cerkve in kapele, ki so potem prazne; zidamo in zidamo... Tri velike univerze so lani prizdale krasne kapele, danes pa ne vedo kaj početi z njimi."

Tako so tožili jadni vzgojevalci. Denarja manjka. Veliki kapitalisti so postali skopi. Kaj je s kapitalisti? Zakaj ne odprejo srea in mošnje? Ali so oboje zidrgnili? Zakaj ne postavijo dosti šol za katoliško, protestantovsko in judovsko vzgojo? Ali ne vidijo, da gre "God's country" k vragu? Nekaj je vsekar narobe s kapitalisti. Nekaj je narobe a — katoliškimi, protestantskimi in židovskimi kapitalisti! Včasih so radi odprli arce in mošnje. Pa ne da bi zavrgli vero?

Padarji treh ver lahko sezdajo versko šolo na vsakem oglu, pa ne bo nič boljše v Puritaniki. V blaženem srednjem veku sploh ni bilo druge vzgoje kot verska — in imeli so v vsakem mestu vešala, na katerih so obešali tudi otroke radi tatvine.

Sicer pa na republikanskih in demokratah konvencijah in v kongresu molijo. Zakaj ne bi to pomagalo?

NOV TRUST SE ORGANIZIRA.

Združil bo več gledaliških družin v orjaško skupino.

New York, N. Y. — V finančnih krogih so v teku dogovori za ustvaritev orjaškega gledališkega trusta z aktivno milijardo dolarjev, ki bo kontroliral nad 1.500 kino in drugih gledališč v raznih mestih Združenih držav in imel zveze z gledališkimi krogi v vseh delih sveta.

Ta gigantični trust, ako se udeležijo dogovori bankirjev z Wall Streeta, bo vključeval Stanley gledališko družbo, First National Pictures Company, Warner Brothers, Pathe Exchange, Inc., Film Booking Co., Keith-Albee-Orpheum in več drugih manjših družb.

Omenjene družbe imajo že sedaj močne zveze s tujzemskimi gledališkimi kompanijami in ta zveza se bo z združenjem še povečala. Trust bo vpletel v svoj krog tudi Radio korporacijo, General Electric kompanijo, Westinghouse Electric & Manufacturing družbo, katere so lastnice patentov za produkcijo glasov, sinkronizacijo in televizijo.

V času, ko se vrše dogovori o tej združitvi, se slišijo glasovi o kombinaciji drugih grup, ki se stoje iz Famous-Lasky, Loew in Fox gledaliških družb. Ta kombinacija bi lastovala, ako se združenje uresniči, nad 500 gledališč v Združenih državah.

Vesti iz Jugoslavije

KRVAVE DEMONSTRACIJE V PRESTOLICI JUGOSLAVIJE.

(Izvirno.)

Beograd, 30. maja 1928. Po vsej Jugoslaviji se vrše velike demonstracije proti Italiji radi nettunskih konvencij. Jugoslovanski nacionalisti se navdušujejo za vojno z Italijo in na vse načine demonstrirajo proti Italijanom, ki bivajo v Jugoslaviji, kakor predvsem proti Italijanom v Italiji sami.

Agilna pa je predvsem zaslepljena ona nacionalistična mladina, ki je zrasla tekoma let pod najhujšim in najnesrečnejšim PP, to je Pašić Pribeževićim, ki je hotel jugoslovanske narode do skrajnosti znacionalizirati in jim vcepiti šovinistične ideje o nacionalizmu. Jasno je, da je za vse te lepe ideje postala najbolj dovzetna mladina vseh narodov v Jugoslaviji, ne samo Srbov, nego predvsem Hrvatov in Slovencev. Posledice te napačne vzgoje pa se vidijo sedaj, ko razdivjane mase omladincev v ogorčenosti demonstrirajo proti Italiji tudi na ta način, da plenijo trgovine in izlože in povzročajo splošne kralje.

Najhujši pa so v tem pogledu bili omladinci v Beogradu, v prestolici Jugoslavije, kjer so danes demonstrirali proti Italiji z glasnimi klici "dol z Italijo!" Bile so to naravnost krvave demonstracije, ki brezdvoma svetlo karakterizirajo naše razmere, predvsem pa razmere v Beogradu.

Demonstracije so se pravzaprav pričele zvečer. Bile so čez dan sem pa tja že malo preveč glasne manifestacije za Jugoslavijo, vendar pa se je prava tragedija razvila šele zvečer, ko je beograjska žandarmerija brez pravega poudarka pričela razganjati pasante na beograjski promeni. Vsa ta masa ljudi, ki je šetala, je bila ogorčena radi naropa Koroševih žandarjev, zato se je pričela okoli 11. ure ponoči zbirati pred restavracijo "Ruski car". Nastala je velika gneča, posebno še vsled tega, ker so k restavraciji drli ljudje, ki niti niso vedeli, za kaj pravzaprav gre. Padli so sem pa tja klici, ki so izvenili proti Italiji in proti žandarškemu teroru gospoda dr. Antona Korošca, jugoslovanskega notranjega ministra, ki razganja z žandarji mirne pasante. — Toda hrup je postajal še večji, ko so proti restavraciji, kjer se je gnetla masa omladincev, prodirali orožniki z nasajenimi bajonetmi, peš in na konjih. Iz demonstracij proti Italiji so se zato razvile demonstracije proti policiji...

Situacija pred restavracijo "Ruski car" je postajala z vsakim trenutkom vedno bolj napeta. Orožniki so komaj čakali, da udarijo, prav tako pa demonstrirajoča množica, ki ni mogla iz gneče, ni bila povsem mirna in zgodilo se je, da je nekaj omladincev predlagalo, da se napravijo barikade. In res. Rečeno — storjeno. Pobrali so stole in mize, ki so porazdeljene pred restavracijo, jih zmetali na kup in čakali, kaj bo. Orožniki so še z večjo silo navallili na množico, ki se je vedno bolj gnetla pred restavracijo. V napetem razburjenju so pričeli najbolj vročkrvni omladinci pobirati steklenice, raz mir restavracije "Ruski car" in jih metati orožnikom v glave.

Orožništvo se je proti temu napadu zavarovalo na ta način, da se je zajedlo v maso. Istočasno pa je bil dan od strani yla-de ukaz, da pristopijo v akcijo tudi gasilci. Ti so bili takoj na mestu z brigadnimi, katere so namerili v demonstrirajočo maso. Toda naleteli so slabo, čeprav je istočasno navallilo tudi orožništvo proti demonstrantom. Vročkrvni omladinci so se spoprijeli z gasilci in jih pretepali. Toda druga stran, kjer so navallili orožniki, je bila slabša. Streljali so s puškami in pri tem spopadu ubili dve osebi, več pa teško ranili. Lazjih poškodb pa se ne da prešteti.

Jurij žandarmerije pa ni trgal samo na prostoru pred re-

stavraco "Ruski car", nego so orožniki vdrli za onimi, ki so hoteli utesiti pred splošnim pokoljem v klet imenovane restavracije. Pa tudi tu so udri orožniki za njimi, jih v splošni gneči dohiteli in izrinili po strmih stopnicah v klet, kjer so one, ki še niso popadali po strmih stopnicah, bili s puškami kopiti. Ob tej priliki so nekemu omladincu zlomili vae ude, tako, da je revež menda že umrl vsled dobljenih poškodb. Ranjencev pa se ne da vseh prešteti.

Ko je bil nekoliko napravljen red, je nastopila policija, ki je aretirala več desetih omladincev in demonstrantov.

Tako se je končala današnja tragedija, ki je pokazala vso izkušnost gospoda dr. Korošca, ki se je kot policijski minister imel priliko predstaviti kot tipičnega balkanskega policijskega ministra.

Sam ta žalosten dogodek pa zna izzvati prav resne posledice.

DEMONSTRACIJE TUDI V LJUBLJANI.

(Izvirno.)

Ljubljana, 31. maja. — Danes zvečer so se vršile pod vtisom dogodkov v Beogradu tudi v Ljubljani velike demonstracije, ki so predvsem izzvenile proti Italiji, drugi pa proti krvavemu nasilju dr. Koroševe policije, ki je streljala in razganjala mirne pasante po beograjskih ulicah.

Popoldne ob 6. uri se je najprej vršilo veliko zborovanje študentov slovenske univerze in sicer v dvorani univerze. Zborovanje je sklical Svet slušateljev ljubljanske univerze.

Govorili so Šuklje, Iskra, Kardjole in s. Bratko Kreft, nakar je celokupen zbor sprejel naslednjo resolucijo:

"Študenti ljubljanske univerze, zbrani na protestnem zborovanju dne 31. maja t. l. v avli univerze, izrekajo sledečo resolucijo: Vpriči težke situacije, ki je nastala valed terora v Primorju in namere sprejetja nettunskih konvencij, katerih vsebina je skrajno ponižujoča za državo, in spričo krvavih dogodkov, katere je izzvala beograjska policija, zahtevamo:

- 1.) Sprejem nettunskih konvencij se mora sistrati.
- 2.) Jugoslavija ni kolonija nikogar in vlada se mora tega zavediti.
- 3.) Da se kri, ki bo krvavo potrebna, da se žrtvuje na oltarju domovine, ne pretaka po brezvestni policiji.
- 4.) Krivci, ki so zagrešili beograjske dogodke, se morajo eksemplarično kaznovati in se s tem enkrat za vselej obsojiti sistemu, ki maltretira nacionalna čustva."

Po soglasnem sprejetju te resolucije so študenti proglasili tridnevni štrajk na univerzi. Nato se je pomaknil cel spoved manifestirajočih in demonstrirajočih študentov in tudi drugega nacionalno prenapetega občinstva po Kongresnem trgu, kjer pa jih je sprejel cel korдон policije in žandarmerije z nasajenimi bajonetmi. Nastal je celo pretep, vendar pa do krvi ni prišlo. Prehodi do italijanskega konzulata so bili močno zastraženi, tako da nihče ni mogel priti pred palačo italijanskega konzulata.

Demonstracije so se potem vršile po ostalih ljubljanskih ulicah. Del manifestantov je prišel tudi pred palačo Zadrugne banke na Miklošičevi odnošno Pražakovi ulici, kjer je pobil nekaj šip. V palači Zadrugne banke je namreč pisarna S. Kmeteca, ki je zastopnik italijanske firme (paroplovne družbe) Cosulich Line. Vendar pa je tudi tu policija množico razgnala.

Kmalu po 9. uri zvečer pa je nastal red in mir.

Demonstracije v Ljubljani so znak časa in znak razmer. So znak prenapetega nacionalizma, ki je bil študentom vcepljen v glavo v raznih letih v šoli. Demonstracije same so bile, če jih objektivno premotrimo, sicer spontane, toda brez pravih gesel. Bile so le simbol kričave, neresne študentske mase, ki

še ni izkusila prav ničesar. So pa take demonstracije tudi nevarne, kajti — nepremišljeno dejanje prenapetega, zapeljane-ga dijak zna privedi do nedoglednih posledic, ki morejo pripeljati tudi do oboroženega konflikta med Italijo in Jugoslavijo. Značilno in zelo neresno pa je to, da se teh manifestacij in demonstracij udeležuje tudi takozvana komunistična omladina. Demonstracije same so vendar meščanske in izzvene kot nacionalistično-šovinistične demonstracije. Vse te demonstracije, v katerih sodelujejo tudi komunistični omladinci, se prav nič ne razlikujejo od demonstracij fašistov v Italiji, kjer pa brezdvoma ne sodelujejo italijanski komunisti. Objektivni pogled na te sicer nezrele demonstracije, pa nam more pokazati, da so demonstracije, kjer sodelujejo tudi komunisti — hujskarija za novo vojno, kajti zapeljana demonstrirajoča masa istovetno fašizem z italijanskim narodom. Nihče od teh demonstrantov pa ne pomisli, da je italijansko ljudstvo še veliko hujše tepeno od fašizma, kakor — jugoslovansko od Italije.

Naj bo že tako, ali tako: pri nacionalističnih in šovinističnih demonstracijah, ali manifestacijah, razredno zaveden proletariet ne sme in ne more sodelovati, kajti to je hujše kot socialpatriotizem, to je hujskanje na meščansko vojno, kjer bi trpel zopet največ le proletariet.

Čehoslovski parlamentarci na potovanju po Jugoslaviji. Že več dni potuje po Jugoslaviji večja skupina čehoslovških narodnih poslancev, ki je imela določeno misao v Beogradu, a ko je opravila to, se je napotila po vsej Jugoslaviji, da si ogleda lepoto naših dežel. Čehoslovski parlamentarci so obiskali že skoraj vse arabske kraje, najbolj pa jim je bila všeč Dalmacija. Lepoto dalmatinskega morja, dalmatinskih krajev kar niso mogli prehaliti in so vspovsod, kamor so prišli, izrekli, da se v te kraje še povrnejo. Obiskali so tudi Slovenijo, kjer so bili prav tako zadovoljni.

Propagandna turneja slovenskih avtomobilistov v Nemčijo. Koncem maja so priredili avtomobilisti veliko propagandno turnejo v vse večje kraje Nemčije. Prireditev sama ima namen seznaniti nemško publiko o razmerah v Jugoslaviji in svrhu pozitivne tujkega prometa. V Nemčiji se bodo zadržali najbrže dalje časa.

Za otroke je izšla knjiga "Dekdek Jez". V založbi družinskega mesečnika "Dončaci prijatelj" je izšla knjižica za otroke izpod peresa pesnika in pisatelja Gustava Strnišca. Knjižica je prav mična in jako priporočljiva za naše male. Je bogato ilustrirana s slikami. Stane samo 30 centov. Naroča se v upravi Domačega prijatelja, Ljubljana, Aleksandrova c. 7. — Dajte otrokom potrebnega razvedrila in to je — lepa otroška knjiga.

S. Anton Kristan toži komunistu Gustinčiču in Hlebecu. Komunisti so v svojem pisanju silno nesramni in ne poznajo niti najenostavnejših manir, ki so med kulturnimi ljudmi v navadi. Prav podlo so napadli v "Enotnosti" sodr. A. Kristana in ga oblatili. S. Kristanu je tega blatenja dovolj in zato je vložil proti inž. Gustinčiču in A. Hlebcu, uredniku "Enotnosti", tožbo. Oba se bosta morala učiiti manir v ljubljanskem zaporu. Vsako potrpljenje ima mejo.

Neki bogat Anglež je potoval po Balkanu ter v nekem kraju imel za vodnika mladega fantiča. Ko sta prišla mimo neke cerkve, je tam čepela neka ženica. "Ivane," je dejal Anglež, "za vsak bakreni novic, ki ga boš dal tili ženski, ji dam srebrnega." — "Dobro je," odvrne dečko ter izprazni svoj žep. Žena je dobila tako devetnajst bakrenih novcev in Anglež ji je dal devetnajst srebrnih.

— "No," pravi Anglež, "kateri izmed naju je sedaj večji tepec?" — "Ti," je odvrnil fant. — "Nikakor ne," pravi nato Anglež, "saj ti si dal vse, kar si imel." — "Že res," odvrne dečko, "toda to je moja mati."

Neki bogat Anglež je potoval po Balkanu ter v nekem kraju imel za vodnika mladega fantiča. Ko sta prišla mimo neke cerkve, je tam čepela neka ženica. "Ivane," je dejal Anglež, "za vsak bakreni novic, ki ga boš dal tili ženski, ji dam srebrnega." — "Dobro je," odvrne dečko ter izprazni svoj žep. Žena je dobila tako devetnajst bakrenih novcev in Anglež ji je dal devetnajst srebrnih.

— "No," pravi Anglež, "kateri izmed naju je sedaj večji tepec?" — "Ti," je odvrnil fant. — "Nikakor ne," pravi nato Anglež, "saj ti si dal vse, kar si imel." — "Že res," odvrne dečko, "toda to je moja mati."

ŠE O VOLTAIRU

Ko je Voltaire, najslavnejši pisatelj svoje dobe, dne 30. maja 1778. umrl, bi se bili nešteti njegovi oboževalci širom Evrope jako začudili, če bi jim kdo rekel, da se bo 150-letnica njegovega rojstva obhajala tako tiho. Vendar njegova zanimiva osebnost in še zanimivejši življenje — in to dvojje bi si hoteli v prvi vrsti ogledati — zasluži, da se tudi mi ustavimo ob njima.

Rodil se je dne 21. novembra 1694 v Parizu po očetu iz uradniške, po materi iz plemiške obitelji. Vzgojali so ga jezuitje, ali uspeh vzgoje je bil v največjem nasprotju s smotrom, ki so si ga zastavili. Sploh je zanimivo, da je izšla večina francoskih prosvetljenec in svobodomislencev prav iz jezuitskih šol. Ti in slični primeri iz drugih zgodovinskih dob so kakor mrzel curek na svetlogledno vero v vse-mogočnost vzgoje.

Kmalu je spoznal Voltaire tedanji državni absolutizem na lastni koži. V juniju l. 1717 so ga nedolžnega zaprli in ga držali po krivici leto dni v Bastilli, češ, da je ostra satira, ki je izšla ob smrti kralja Ludovika XIV., njegovo delo. Velik uspeh njegove šaloigre "Oedipe" v naslednjem letu ni mogel iztrgati žela, ki mu ga je bila dala Bastilla, parlika Glavnega tistega časa. Tega meščanskega zelenca je upeljal njegov lahkoživ stric v tedanjo nebrzdano plemiško družbo. A tu se je mož kmalu opekel. Plemič, s katerim se je l. 1725 Voltaire pri pojedini spri, se je maščeval kaj neplemenito. Dal ga je po svojih služabnikih preteptati, njegovo sorodniki pa so vložili ovadbo, ki je spravila mladega, nekoliko vihravega pisatelja znova v zapor. Ondu so ga držali sicer samo od 17. do 29. aprila l. 1726., vendar je nato sledil izgon: Občevanje v visoki družbi je Voltaire sicer navadilo nepriljudno vedenja v teh krogih, toda dvakraten zapor je ostavil v njegovi duši za vse življenje sovraštvo do nasilja in nasilnikov.

Na Angleškem, kamor je odšel v izgnanstvo, je predrugačil svoje pravo ime Arouet v Voltaire, pri čemer je uporabil tudi prvi črki besed le iun (ta mlad). Dveletno bivanje na Angleškem, v domovini parlamentarnega in prosvetljenostnega pokreta, je bilo za Voltairovo nadaljnje življenje odločilno. Tu je našel svoj življenski poklic: uvesti angleške prosvetljene ideje v širni svet. Vsa nešteta njegova dela: drame, romani, pesmi, letaki, modroslovne razprave, zgodovinski spisi, slovarji, — vse to mu je predvsem sredstvo v službi te življenjske naloge.

Ko se je leta 1728 smel vrniti v domovino, je napisal "Pisma o Angležih". Toda francoska cenzura je knjigo zaplenila in izvo-de, ki so ji prišli v roke, sežgala. Bil je dolgo časa brez stalnega bivališča. l. 1735 pa je našel zaželjeno zatišje kot prijatelj in ljubimec gospe de Chatelet, duhovite, a razuzdane plemkinje. Bival je na njenem gradu Cirey. Tako razmerje je bilo v tistih časih nenavadno. Tu je pisal številna modroslovna, narslovna in pesniška dela, ki so mu prinesla svetoven sloves in mnoge vnanje časti, za čimer je hrepenel že izza mladih let.

Slavljen kot prvi živeli pisatelj Evrope se je Voltaire vrnil v francosko prestolnico. V njegovem salonu se je zbirala najodličnejša družba tedanjega Pariza, samo dvorski krogi so ostali hladni. To in različne spletke zavistnih tekmecev v slovestvu so ga naglile k temu, da je sprejel povabilo svojega častilca kralja Friderika II. in se sredi 1750 odpotoval na pruski dvor. Kljub velikim dohodkom pa se je l. 1756 leta spustil v prepovedane denarne spekulacije, ki so prišle na dan. Razen tega se je vmešaval v diplomatske zadeve in celo vzbudil sum, da vohuni v francosko korist. Vse to in končno še spori z njegovim rojakom Maupeituisom, predsednikom berlinske akademije znanosti, so privedli do preloma. Ko je kljub kralju dali obljubi natienil safitro na svojega nasprotnika in objavil še neki spis te vrste, mu

je Friderik leta 1753. "dovolil odhod." Ves svet je spravilo pokonci pogojno zaporno povelje Friderika II., ki je dohitelo Voltaire na potovanju in sicer v Frankfurtu ob Majni. Imel je namreč s seboj kraljeva pisma in pesmi, katerih objave se je kralj bal. Ko je skušal zbežati, so ga ujeli, končno pa izpustili. Voltaire se je maščeval in je objavil pod naslovom "Zasebno življenje pruskega kralja" spisa, poln obrekovanja in pretiravanja. Kljub temu sta se sprta moža kmalu pobotala in si začela zopet dopisovati.

Več nadaljnjih let je prebil Voltaire po različnih manjših nemških dvorih. Potoval je v spremstvu sestre pruskega kralja po Švici in se končno leta 1768. stalno naselil na novo kupljenem gradu in posestvu Ferney blizu Ženeve. Grad si je kmalu uredil in raskošno opremil. Z neznansko tvorno silo je objavil zdaj spisa za spisom; valti spisi služijo poglavitnemu namenu: podkopati temeljne nauke krščanstva in zlomiti moč katoliške cerkve. Voltaire se je boril za versko strpnost in za omiljenje takrat od sile krutega kazenskega postopanja.

(Konec prihodnjic.)

PREISKAVA VOLILNIH ZLOČINOV SE NADALJUJE.

Obtoženi bodo tudi tisti, ki so najeli gangste za nasilna dejanja.

Chicago. — V kratkem se pričakuje, da bo obtoženih večje število gangstev, kateri so na dan primarnih volitev ugrabili šestnajst oseb, ki so strahale volilne prostore in jih zaprli v klet nekega stanovanja.

Frank J. Loesch, predsednik mestne kriminalne komisije in načelnik štaba, ki vodi delo veleporote, je izjavil, da bo preiskava trajala še par dni, nakar bodo podani veleporoti dokazi v zvezi s temi ugrabljenji. Obtoženi ne bodo samo gangsti, je dejal Loesch, ki so izvršili zločine, pač pa tudi tisti, kateri so jih najeli. Zločini so bili izvršeni v 20., 25. in 27. wardi.

Veleporota je že informirala o sistematičnih aktivnostih nasilne organizacije. Vseh šest najetih arjev volilnega terora, katere so bile ugrabljene pri raznih volilnih prostorih, je bilo pripeljanj v poslopje na 1352 S. Peoria st. To poslopje se nahaja kakih 100 jardov od Maxwell policijske postaje in blok stran od stanovanja Morrisa Ellera, republikanskega kandidata v 20. wardu. Elerejev nasprotni kandidat za to mesto, Octavius Granady, zamorski odvetnik, je bil na večer primarnih volitev umorjen.

Okrajni komisarji so pred par dnevi zavrgli predlog za apropiacijo \$150.000, katere vavota se je potrebovala za uspešno preiskavo volilnih zločinov; na apel Carl L. Lathana, predsednika čikaške odvetniške zbornice, se je pa pričelo med mestnimi prebivalci nabiranje denarnih prispevkov, da se na ta način nadaljuje a preiskavo.

je Friderik leta 1753. "dovolil odhod." Ves svet je spravilo pokonci pogojno zaporno povelje Friderika II., ki je dohitelo Voltaire na potovanju in sicer v Frankfurtu ob Majni. Imel je namreč s seboj kraljeva pisma in pesmi, katerih objave se je kralj bal. Ko je skušal zbežati, so ga ujeli, končno pa izpustili. Voltaire se je maščeval in je objavil pod naslovom "Zasebno življenje pruskega kralja" spisa, poln obrekovanja in pretiravanja. Kljub temu sta se sprta moža kmalu pobotala in si začela zopet dopisovati.

Več nadaljnjih let je prebil Voltaire po različnih manjših nemških dvorih. Potoval je v spremstvu sestre pruskega kralja po Švici in se končno leta 1768. stalno naselil na novo kupljenem gradu in posestvu Ferney blizu Ženeve. Grad si je kmalu uredil in raskošno opremil. Z neznansko tvorno silo je objavil zdaj spisa za spisom; valti spisi služijo poglavitnemu namenu: podkopati temeljne nauke krščanstva in zlomiti moč katoliške cerkve. Voltaire se je boril za versko strpnost in za omiljenje takrat od sile krutega kazenskega postopanja.

(Konec prihodnjic.)

PREISKAVA VOLILNIH ZLOČINOV SE NADALJUJE.

Obtoženi bodo tudi tisti, ki so najeli gangste za nasilna dejanja.

Chicago. — V kratkem se pričakuje, da bo obtoženih večje število gangstev, kateri so na dan primarnih volitev ugrabili šestnajst oseb, ki so strahale volilne prostore in jih zaprli v klet nekega stanovanja.

Frank J. Loesch, predsednik mestne kriminalne komisije in načelnik štaba, ki vodi delo veleporote, je izjavil, da bo preiskava trajala še par dni, nakar bodo podani veleporoti dokazi v zvezi s temi ugrabljenji. Obtoženi ne bodo samo gangsti, je dejal Loesch, ki so izvršili zločine, pač pa tudi tisti, kateri so jih najeli. Zločini so bili izvršeni v 20., 25. in 27. wardi.

Veleporota je že informirala o sistematičnih aktivnostih nasilne organizacije. Vseh šest najetih arjev volilnega terora, katere so bile ugrabljene pri raznih volilnih prostorih, je bilo pripeljanj v poslopje na 1352 S. Peoria st. To poslopje se nahaja kakih 100 jardov od Maxwell policijske postaje in blok stran od stanovanja Morrisa Ellera, republikanskega kandidata v 20. wardu. Elerejev nasprotni kandidat za to mesto, Octavius Granady, zamorski odvetnik, je bil na večer primarnih volitev umorjen.

Okrajni komisarji so pred par dnevi zavrgli predlog za apropiacijo \$150.000, katere vavota se je potrebovala za uspešno preiskavo volilnih zločinov; na apel Carl L. Lathana, predsednika čikaške odvetniške zbornice, se je pa pričelo med mestnimi prebivalci nabiranje denarnih prispevkov, da se na ta način nadaljuje a preiskavo.

Strela ga ubila.

Princeton, N. J., 15. junija. — Robert W. Patersona z Pittsburga, Pa., je včeraj tu ubila strela, ko se je vračal proti Princeton univerzi, da prisostuje neki dijaški slavnosti.

Požar na farmi.

Lake Forest, Ill. — V četrtek večer je nastal na farmi Louisa F. Swifta ogenj, kateri je v kratkem času uničil vsa gospodarska poslopja. Škoda se ceni na \$20.000.

Miha je bil zelo slabe volje, ker je takoj, ko je vstal, a kur-jim očesom butnil ob stol. Pri zajtrku je bil ves divji, nobena reč mu ni bila všeč. Žena pa je ves čas previdno molčala. Končno se je Miha odpravil od doma, pritisnil svoj klokb na glavo, z jezo ognil suknjo in brez slovesa odšel. Komaj pa je bil deset korakov od hiše, ga je žena klicala nazaj. "Kaj pa je?" je zarental nad njo. — "Nekaj si pozabil, Miha." — "Kaj zlomka pa naj bi bil pozabil?" — "Vrata zaloputniti, ko si odhajal."

Slovenska Narodna

Podpora Jednota

Ustanovljena 8. aprila 1904

Iskorp. 17. junija 1907 v delnici Illinois

GLAVNI STAN: 2677-39 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

IZVRŠEVALNI ODBOR:

UPRAVNI ODBOR:

Podpredsednik: Vincent Colaneri; podpredsednik: Andrew Vidich, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; gl. tajnik: Elen Novak; tajnik: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki; gl. blagajnik: John Vogrich; urednik: glavnica John Novak; upravniki: glavnica Filip Goltas; vrhovni odpravnik: Dr. P. J. Kern, 4225 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODBOR:

Frank Semrah, predsednik, 504 E. 14th St., Cleveland, Ohio; Frank Alach, 2124 E. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Joseph Supanik, 2427 S. Michigan Ave., Chicago, Ill.

POBORNJI ODBOR:

John Gorick, predsednik, 414 W. May St., Springfield, Ill.; John Trish, Box 22, Strabane, Pa.; Tony Stragel, R. F. D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podiel, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Saker, Box 164, Coon, Kan.

ROJNISKI ODBOR:

OSREBNIJE OKROŽJE: Lovren Gradicki, 2677-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VERODNO OKROŽJE: Joseph Serba, R. F. D. 2, Box 114, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1122 E. 12th St., Cleveland, Ohio.

SEVERNO OKROŽJE: Joseph Serba, R. F. D. 2, Box 114, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1122 E. 12th St., Cleveland, Ohio.

Nadporni odbor:

Frank Sajo, predsednik, 3320 W. 33rd St., Chicago, Ill.; Ljubir Matkovic, 6599 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hrazek, 545 So. Flamingo St., Cleveland, Ohio.

Edukativni odbor:

Frank Vidmar, predsednik, 2323 Augusta St., Chicago, Ill.; John Olin, 5229 So. Clinton Park Ave., Chicago, Ill.; Peter Gabel, 2544 So. Broadway, Denver, Colo.

POBORNI KONGRESNARJI: glavnica odpravnik, ki deluje v glavnici, so tudi: VSA PIMA, ki se zanašajo na polje gl. predstojnika, so znanost: Frank Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE BOLNICE: podpora na naslovu: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

DENARNE POSLOVANJE IN SVETLO: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

VSE NARODNE VSEBNE S SLAVNOSTIŠKIMI POSLI: ki se zanašajo na naslov: Edmunda oddelek: Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.; Lovren Gradicki, R. F. D. 2, Box 140, Johnston, Pa.

Janko Telban:

Skozi življenje

Brez iniciative.

Gospod Janko je bil službeno prestaten v Ljubljano v Prekmurje, tja daleč na Avstrijsko-madžarsko mejo. Dejali so, službeno, mogoče pa ni bilo potrebe, a vzrok bi vedel pač najbolje povedati njegovi najbližji prijatelji. Dejali bi: "Politika ga je ubila." Drugi kraji, drugi ljudje in druge razmere. Nihče danes ne vpraša uradnika, kje laže živi, na kateri kraj je navezan, kje ga ljubijo. Ibi mora s trebihom za kruhom v pusto življenje brez cilja, kot orodje velikega državnega koleasa.

Meseci so tekli enakomerno, enolično, brez izpremembe. Nekaj dne pa prinese pošta zapечатeno pismo. Gospod Janko ga odpre in kvalifikacijska tabela mu pade na pisalo mizor. Z velikimi črkami je bilo napisano: Dober, marljiv uradnik, pošten, a malo iniciativen. Hodil je po sobi sem in tja; ni mu šlo v glavo. "Nerazumljivo," je godrnjal med zobmi. Kako naj ima mali uradnik iniciativo, ko pa mu je vsak korak predpisan? Zakon, okrožnice, naredbe, povelja — ni mogoče!

"Ne razumem," je godrnjal ter vlekel iz dolge studentovske pipe velike kolobarje dima, da je bila soba polna kakor bi bila v magli.

A. P.:

LASTOVKA

"Ti mi napraviš debelo skorjo čez reke in blebete potoke ter strdiš na sveže natrošeni sneg! Vrši svoje delo vestno in pogumno, saj tiak že mesec dni samo spiš!"

Povesila je oči in se ponižno odmaknila.

"Vi snežni duhovi, sijnajte oster sneg kar najbolj nagosto! Nagromadite ga tako visoko, da se ne bo čul stok izpod njega! Zmanjkalo ga vam ne bo; za to bodo skrbeli vetrovi, ki bodo neprestano vozili polne oblake."

"In ti, mraz!"

Zasklepetalo je, ko se je priklonil. Ona pa mu je dajala nauke, strašne neizrekljive.

Zahreščalo je v bližini. Vrh mlade hoje se je prelomil pod težo svežega snega. Prestrašena vrana je vzletela glasno krakač. Zima pa je delila ukaz in končala:

"Gorje vam, če odnehate! Največje ponižanje bi doživeli sramotno propast, če ne preženemo one razuzdane. Kdor išče rešitve v begu, skruni čast svoje vojske in se naj več ne vrne!"

Oglušil je glas in odmev teh besed v mehkih snegu, iz megla je stopil mrak in razgrnil vojsko komaj pregnane, zdaj zopet tako mogočne morivke zime. Razkropili so se njeni služabniki, vsak na svoje delo.

Nagnilo je solnce trudno svojo glavo, počevalo se mu je lice in ohladilo. Se parkrat je z enim očesom pomešiknilo čez goro in ugasnilo. Od vzhoda sem se je valila črna noč in pokrila mestece s tihim mrakom. Nebo se je oblozilo v temnosinji plašč, potrošen z zlatimi zvezdicami. Zamišljeni mesec je zasadel izza oblaka, njegova hladna svetloba se je razlila po ulicah in predla za ogli in drevesi komaj vidne sence. Njeni travki so nemo otipavali pobledele zidove, časih pogledali skozi zavese v sobo, kjer so nasikali na stene in tla vliju-gaste sence. Iz temnih daljav so stopale svetlo rumene luči, prej neznačne in komaj vidne.

Velik oblak je priplaval od neke in zagrnil mladi mesec, kot da se je svetla ladjica pogreznila v temno valovje. Noč je počnela, sence so zbežale in tanek vetrič je nežno zapiskal čez polje. Zgubil se je bil, strah ga je bilo samega in begal je jokaje, iskajoč družbe.

Nastala je sanjava pomladna noč. Povod so se videli sledovi naglih odločb bežeče zime. Po toplem dnevu, polnem dremotne bleščobe, so hlače naglo zapirale svoje trudne oči. Okno za oknom je zatemnelo, zdrknila je zadnja zavesa, zadnje zaklepanje vrat je odmevalo po vseh. Daleč neke se je pesem pijančica porazgubljala v nejasnih, pretrganih glasovih.

Na ulici se je pojavila senca, nekdo je prihajal. Sledil je udar z vratmi in korak je obmolnil. Poslednji šum je utonil v tišini.

Bila je že globoka noč, ko sta priskakljala potihoma na trg dva nevidna pomladna duhova in se ustavila pred veliko hišo. Ozirala sta se dolgo na vse strani in poslušala.

"Vse počiva," je zaspeval večji.

"Oh, mene pa tako zebe," je zastokal naenkrat manjši in se stisnil k večnim vratom. Bil je še čisto mlad in nežen in je prišel letos prvokrat s pomladnimi četami tako visoko. Stal je bil dozdaj v službi pri predstražah v sami pomladanski arajski, tam pa so ostro pihali sovražni vetrovi.

Naenkrat pa se je tako prestrašil, da je v hipu pozabil na mraz. Kajti začel je bil v bližini korake.

Pogledal je na uro.

"Grom in strela! Tričetrt na pet in zadnji vlak gre ob petih." Hitro je nabasal lovsko torbo, si pripel čez pas patrone in puško nerodno vrgel preko rame. Povabljen je bil na lov k predstojniku. Komaj je še ujel vlak, ki vozi čez pusto Prekmurje po novozgrajeni progi. Mrzlo je bilo v kupeju tretjega razreda. Zunaj je pršil droben dež in velike kaplje so počle po oknu, kakor velike žalostne solze.

Vlak je vozil počasi po novi progi in gospod Janko se je jezil nad strojevodjo, da nima nobene iniciative. Ozrl se je po vozu. Na levi strani njega sta sedela dva gospoda in tri dame, menda učiteljice, ki se peljejo domov, zaviti v dežne plašče in debele kožuhe. Smejali in peli so ter zobali grozde in jagode metali po tleh. Pred njim pa sta sedela dva delavca v tankih, oguljenih oblekah; oba premočena; enemu je manjkala cel rokav, da se je videla strgana srca. Poltiho sta govorila in prevezani vrčeli na polici sta pričali, da se peljeta daleč — s trebihom za kruhom. V nasprotnem kotu pa je bral mlad študent iz knjige latinsko nalogo, gledaje nekaj časa v strop, nato spet v knjigo. Gospod Janko je globoko vzdihnil: "Iniciativa življenja!"

Vlak je prisopihal na postajo in Janko se je napolnil v znano gostilno, kjer je ponavadi spal. Že dolgo je ležal v postelji in zdelo se mu je, da mu nekaj manjka; zasmejal se je. Večerja ni imela iniciative.

Drugi dan se je vršil lov. Mnil je en dan, kakor ponavadi takih dnevov na lovu. Smeh, dovtipi, pili so slivovko in jedli hrenovke. Kdor je videl divjačino, je streljal, ali je zadel ali ne, samo da je pokalo v zrak. Gospod Janko ni zadel nobenega repe, ker njegova puška ni imela iniciative. Družba se je zbrala na holmcu sredi gozda in gospod predstojnik jo je povabil v svojo villo na kozarec vina.

Goste je sprejela že dokaj odcvetela hčerka Kunigunda.

"No, gospod Janko, kaj pa vi tako zamišljeni? Čas je, da si polaste družico, da vam bo krajšala puste večere."

Prijazno ga je pogledala in s smehom mu je stisnila desnico. Tudi gospod predstojnik ga je potrpeljal po rami in mu želel arečo. Večer je bil vesel in kozarci so žvenketali. Na desni strani gospoda Janka je sedla Kunigunda ter mu ves večer pripovedovala, kako nesrečni so samci.

Pozno so se razšli. Gospod Janko je negotovih korakov krožil proti domu. Mislil so se mu radi preobilo zaužitega vina poljale po glavi. — Sedaj jo imam.

Predstojnik, Kunigunda, pošten, marljiv, samaki. . . Zasme-

jal se je v noč. Res nisem imel nobene iniciative.

O, ti uboga odcvetela roža. . .

Mimo cilja.

Niso to sanje in ni povest rekorda. Čista je resnica, ki se dnevno ponavlja. Moč življenja, ki pomeče s svojimi brutalnimi rokami močnejšega, slabije v prepred, jih tare in naredi po-habljen za vse večne čase. Zadržanja pri mladini, ki ne pozna strasti, uniči ideale ter s polnimi rokami prodaja nerazsodna bitja v žrelo zlatemu bogu. In vendar je tako navadna povest, ki gre mimo ljudi brez duše, da je niti ne opazijo, ker je nočejo razumeti. Naj bo pomlad ali poletje, jesen ali zima, nima po-koja, odkar je goljufiva kača dala pokusiti Evi pregrešni sad. Bila je in bo, ker mati še ni rodila onega, ki ji bi postavil jez.

Ob Ljubljani nekje stoji velika rumena hiša, ki je znana, kot porodnica velikega počestnega blata. Velika vrata s polokroglim obodom peljejo na prostrano obzidano dvorišče, na katerem je vedno vlažno in se sušijo umazane, raktrgane cunje ter napol razpadli šakliji. Iz oken, ki drže na dvorišče, se glasi vpitje otrok, kričanje ženak, kletev, sempatja zapoje čevljaraki pomočnik, ki se je zjutraj vinjen vrnil domov, veselo popevko, ki pa se kmalu izgubi v daljavi. Nad celo okolico leži kakor mora neka otočna osamelost, ki je nikdar ne preženo soln-čni žarki. Le oskubljen petelin, ki se je vzel bogvekod, z drugega sveta, hodi pohumno po gnoj-nici, ki se cedi iz stranišča ter se ne zmeni ne za žalost in ne veselje tega sveta. Malokdaj po-sije veselje — med te zapuščene zidove. Le kadar kdo umre ali se rodi, ali kadar se seznanita dva soseda zaduhlih sob ter se poročita, takrat se razlega vsela pesem po mračnem, mokrem dvorišču, kakor jek, hrepenenje po izgubljeni areči, ki je ni. Tako izgleda ta rumena hiša, na katere vratih bi morala biti naslikana smrt s prekrižanimi rokami.

Vendar teče življenje njenih prebivalcev enolično, kakor bi ne bilo nič boljšega na svetu kot sama prevara in obup. Rodili so se v njej, umirali in zapustili potomcem neizpremenjeno pot. Samo enkrat je posijalo veselje v to mračno osamelost. Narodilo se je dete, ljubko, z dolgimi zlatimi lasi. Dete, kate-ro je zaljubljen vaak prebivalec te od Boga proklete rumene hiše. Zarajali so in zapeli, kakor bi se bil rodil izveličar, prinesli so znamenje miru in kadila. Poklekli so, kakor bi bili odrešeni, kot bi se narodilo mlado jutro novega življenja. Krstili so jo za Marico in bila je veselje in up vseh, nova nada zapuščenih, dober glas, ki bo izbrisal grehe preteklosti. Upali so in se varali, kajti preteklost je bila zapisana do devetega kolena in ni je pre-gnala ne molitev, ne kletev.

Marica je rastle kakor mlada breza v logu in tisoč želja jo je spremljalo na njenem potu. Lahno je hodila, kakor srna v gozdu. Njeni zlati lasje so trepetali kakor žitno klasje na polju, in njen glas je zvenel kakor lepa pesem v tihl mesečni noči. Rastle je in dorastle. Kukavica je zapela 19 pomlad. Pa je:

Mama umrla.

Zajokalo je po vlažnem dvo-rišču. Okna so bila zaprta in glave so klonile na prsa in še celo oskubljeni petelin se je skril nekam v zapuščeno drvar-nico. Oče jo je sovražil radi nje-nih zlatih las in njenih temnih globokih oči, ker je v njih videl podobnost nje, ki jo je rodila in ki je ni ljubil.

Ni ji bilo obstanka.

Odšla je na cesto, kakor ji je bilo usojeno, že ko se je rodila. Prilezli so na plano, na vlažno dvorišče, brez solca, prebivalci rumene hiše. Tiho, brez čustev so stali, sem pa tja pa se je vendar utrnila solza, ki je padla na tla ter se pomešala med smr-dečo gnojnico, kajti upi so se razblinili v nič kakor puhla pe-na in tista velika rumena hiša doli ob Ljubljani je obdržala svoje proklete ime.

Marica pa je stopala po poti, ki ji je bila usojena, skozi velika obokana vrata v daljni svet, na veliko, umazano cesto.

Tavala je po mestu, sama, za-puščena. V izloženih oknih so prižgali svetilke, ki so ogrevale samotnega popotnika ter ga va-bile, da se je stisnil k mrzlemu steklu ter se naslajal ob pogledu na izložene stvari. Mimo so br-zeli avtomobili ter brizgali bla-to po ljudeh, ki se niso dovolj hitro izognili v kako temno ve-žo.

Marica je alonela pri izložbe-nem oknu ter s pošepčanimi očmi gledala po izloženih predmetih, ki so bili zanj tam daleč za de-ve-to goro in blato avtomobilov jo je brizgalo do pasu.

Kdo ste vi, ki vam je dovolje-no vse? Gornjih deset tisoč? Dr-vite po krvi, drvite po milijonih in gorje vam, kadar se dvignejo vsi oni z blatom obmetani, gor-je vam, kadar pridejo vsi oni z vlažnih, mračnih dvorišč! Zahte-vali bodo nazaj izgubljene idea-le, zahtevali nazaj one, ki jih je požrlo to proketo blato na ce-sti, ker ste jim vi zapisali na čelo sužnost, pohlep vaših nebr-zdanih strasti.

Hodila je Marica po cesti brez cilja, pot jo je vodila tja pod Ti-voli, proti gozdu, ki je pribela-lišče vsem, ki nimajo kam po-ložiti svoje trudne glave. V par-ku je bil nastanjen maj cirkus. Razglašena godba je igrala po-akočne valčke in ne prevelika množica je pleskala akrobatom in rokoborcem.

Marica je gledala skozi raz-trgano plauto v razsvetljenj pro-stor, kar ji nekdo položil težko roko na ramo. Zdrznila se je; pred njo je stal mlad, širokopleč mož, atlet Ciklop.

"Kaj pa ti, punčka, tukaj de-laš?"

"Nič."

Zasmejal se je. "Odkod pa si?" "Nimam doma." "No, temu se pa že odpomo-re. Ali hočeš iti z nami po sve-tu? Se bo že dobilo zate kako delo." "Ne vem." (Dalje prihodnjik.)

TRINERJEVO GRENKO VINO

pokaže svoj uspeh hitro. Vi izgledate laški in se počutite bolje. "Edinboro, Pa, 5. maja. Po vžitju dveh stekle-nic, lažje jem in ljudje pravijo, da izgledam bolje. Iskrena hvala! George Hreha." Resnično je brezprimerni šalodni ojaševalec.

ZNIŽANA CENA KNJIG
KNJIŽEVNE MATICE S. N. P. J.

AMERIŠKI SLOVENCİ—izvrstna krasna knjiga, obsega 682 strani, trdo vezana, vredna cene, stane.....\$3.00
SLOVENSKO-ANGLŠKA SLOVNICA—samo poučba in lahke razumljive knjige za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo.....\$1.00
ZAKON BIOGENEZIJE—tolmači naravne zakon in splošni rano-vaj, knjiga iz katere samostojno črpati mnogo naukov na telečno in dalekvo dobro75c
FATER MALAVENTURA—V KANARU—sanjska povest in življenje ameriških frančiškanov, in dolivljaj rajala, izvrstno upopolnjena v slikami.....75c
ZAJEDALCI—sanjska povest in prava ilustracija dolej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki.....75c
JIMMIE HIGGINS—krasna povest, ki jo je napisal sloviti ame-riški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek60c
ZAPISKI A. REDNE KONVENCIJE S. N. P. J., 282 strani meh-ko vezana, stane samo.....15c
"HERBERTICA"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom —mehko vezana, stane samo.....10c
"INFORMATOR"—knjižica s vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—samo priporočljiva za člane—stane samo.....10c
Vse knjige skupaj vam pošljemo za \$7.00.

Plašite pošto na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Oprezni ljudje

vedno skrbje za varnost svojih vlog, in da dobe čim večje obresti. Naše investicije so za oprezne ljudi.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave. Chicago, Ill.
OTTO KASPAR, predsednik

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA
CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerno, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Plašite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENNA POJASNILA